

PRÍRODA NITRY A OKOLIA

EURÓPSKA UNIA

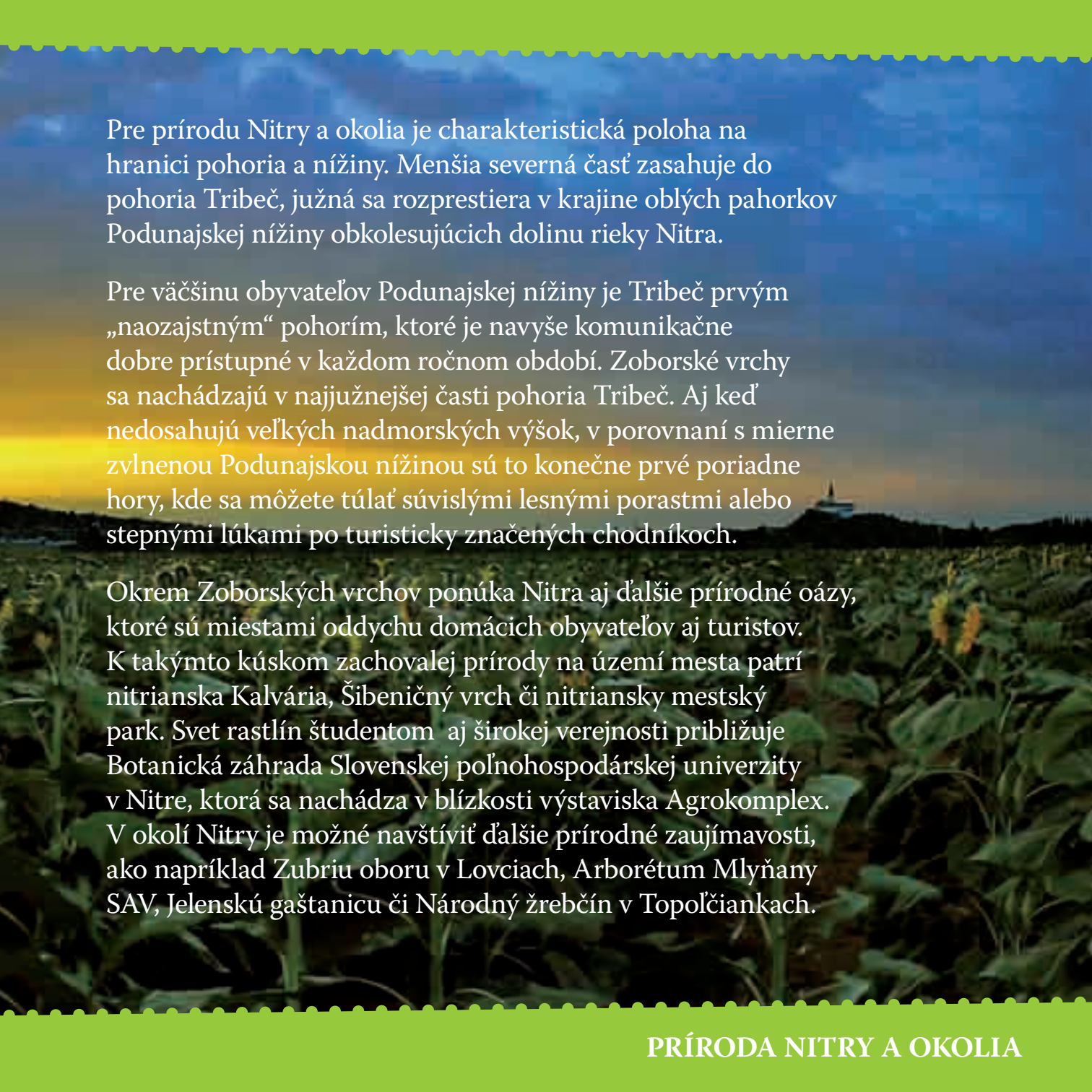

regionálny
operačný
program

Projekt je spolufinancovaný z ERDF
„Investícia do Vašej budúcnosti“

objav miesto, zaži príbeh | *discover the place, live the story*

Pre prírodu Nitry a okolia je charakteristická poloha na hranici pohoria a nížiny. Menšia severná časť zasahuje do pohoria Tribeč, južná sa rozprestiera v krajine oblých pahorkov Podunajskej nížiny obkolesujúcich dolinu rieky Nitra.

Pre väčšinu obyvateľov Podunajskej nížiny je Tribeč prvým „naozajstným“ pohorím, ktoré je navyše komunikačne dobre prístupné v každom ročnom období. Zoborské vrchy sa nachádzajú v najjužnejšej časti pohoria Tribeč. Aj keď nedosahujú veľkých nadmorských výšok, v porovnaní s mierne zvlnenou Podunajskou nížinou sú to konečne prvé poriadne hory, kde sa môžete túlať súvislými lesnými porastmi alebo stepnými lúkami po turisticky značených chodníkoch.

Okrem Zoborských vrchov ponúka Nitra aj ďalšie prírodné oázy, ktoré sú miestami oddychu domácich obyvateľov aj turistov. K takýmto kúskom zachovalej prírody na území mesta patrí nitrianska Kalvária, Šibeničný vrch či nitriansky mestský park. Svet rastlín študentom aj širokej verejnosti približuje Botanická záhrada Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre, ktorá sa nachádza v blízkosti výstaviska Agrokomplex. V okolí Nitry je možné navštíviť ďalšie prírodné zaujímavosti, ako napríklad Zubriu oboru v Lovciach, Arborétum Mlyňany SAV, Jelenskú gaštanicu či Národný žrebčín v Topoľčiankach.

Vedeli ste o tom, že najvzácnejšou rastlinou Zoborských vrchov je peniažtek slovenský? Drobná bielo kvitnúca rastlinka sa vyskytuje iba v Zoborských vrchoch a v Slovenskom krase. Nikde inde na svete ju nenájdeme, je preto endemitom.

Chránená krajinná oblasť Ponitrie

Ak prechádzate údolím rieky Nitry na sever smerom na Topoľčany, Partizánske a Prievidzu, po pravej strane vás spre- vádza hrebeň pohoria Tribeč, na ktorý za Partizánskym nad- väzuje o niečo vyšší Vtáčnik. Poloha oboch pohorí lemu- júcich tok rieky Nitry dala názov chránenej krajinskej oblasti (CHKO) Ponitrie. Pod týmto názvom existuje od roku 1985 na rozlohe 37 665 ha. Hlavným predmetom ochrany sú súvislé lesné porasty, ktoré sú v južnej časti CHKO veľmi bohaté na teplomilné dreviny. Cenným prvkom krajiny sú aj lokality s výskytom stepnej a lesostepnej flóry a fauny.

Obe pohoria skrývajú veľa zaujímavých prírod- ných a krajinných fenoménov, z ktorých mno- hé ešte dokonca čakajú na objavenie.

Územie CHKO Ponitrie je svojimi jedinečnými prírodnými pomermi a pestrou druhovou skladbou výnimočnou uká- zkou vývoja fauny a flóry v Karpatskom oblúku. Rastie tu viac ako 1200 druhov vyšších rastlín, zo živočíchov tu bolo zis- tených viac ako 5500 druhov. A práve pre tieto neoceniteľné prírodné hodnoty bola podstatná časť územia CHKO Ponit- rie zaradená do zoznamu navrhovaných území európskeho významu, ktoré sú súčasťou budovanej súvislej európskej siete chránených území NATURA 2000. Prostredníctvom nej sú chránené najvzácnejšie a najviac ohrozené druhy voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov a vybraných biotopov, ktoré sa voľne vyskytujú na území Európskej únie.

Správa CHKO Ponitrie

Samova 3
949 01 Nitra
Tel.: 037/651 54 20
e-mail: chkopr@soprs.sk
www.soprs.sk

Pre
návštevníkov
Zoborských
vrchov je určený
náučný chodník s 27
zastaveniami a s
celkovou dĺžkou
14,7 km.

Zoborské vrchy

Turisticky najnavštevovanejšou časťou CHKO Ponit- rie sú Zoborské vrchy, ktoré sa tiahnu od románskeho kostolíka nad Dražovcami až po údolie potoka Hunták. Ako jedno z reprezentatívnych území európskeho význa- mu sa stali súčasťou európskej siete chránených území NATURA 2000. Zoborské vrchy sú výnimočné výskytom mnohých vzácnych a suchomilných rastlín a živočíchov, ale aj geologických a geomorfologických zvláštností, históriou osídlenia v dávných dobách a v neposlednom rade krásnymi výhľadmi a krajinnými scenériami. Naj- vyšším bodom Zoborských vrchov je Žibrica (617 m), za ňou nasleduje Zobor (587 m), Pyramída (553 m) a Vá- penník (531 m). V Zoborských vrchoch sa nachádzajú štyri maloplošné chránené územia: národná prírodná rezervácia Zoborská lesostep, dve prírodné rezervácie Lupka a Žibrica a chránený areál Huntácka dolina.

Pre návštevníkov je určený náučný chodník s 27 zastave- niami a s celkovou dĺžkou 14,7 km. Jednotlivé zastávky náučného chodníka ponúkajú nahliadnutie do najkrajších zákutí Zoborských vrchov. Náučný chodník je rozdelený do troch okruhov. Východiskový bod základného okruhu náučného chodníka, ktorý vedie na vrch Zobor a späť, je pri liečebnom ústave Zobor, kde sa dostanete autobusmi mestskej dopravy. Druhý okruh vás povedie do Dražo- viec okolo kostolíka sv. Michala a tretí na vrch Žibrica s vyústením do obce Štitáre. Z obcí Dražovce a Štitáre sa dostanete naspäť do Nitry autobusmi mestskej dopravy.

Trasa náučného chodníka je súčasťou existujúcich turisticky značených chodníkov. V teréne sú jednotlivé zastávky označené štandardným symbolom náučných chodníkov s číslom. Elektronickú verziu Sprievod- cu NCH Zoborské vrchy nájdete na www.nisys.sk.

Najčastejším cieľom peších turistov v Zoborských vrchoch je Pyramída, ktorú mnohí často omylom považujú za Zobor. Od tohto vrchu ju oddeľuje výrazné sedlo. Odporúčaným východiskom pešej túry na Pyramídu je Liečebný ústav Zobor, odkiaľ vedie až na vrchol modrá turistická značka.

Národná prírodná rezervácia Zoborská lesostep

Jednou zo zastávok náučného chodníka Zoborské vrchy je Národná prírodná rezervácia Zoborská lesostep. Nádherná lúčna krajina na juhozápadných svahoch horského chrbta spájajúceho Zobor s vrcholom Meškovo vrchu je pozoruhodnou ukážkou skalnej stepi až lesostepi. Vyskytuje sa tu 14 druhov chránených rastlín. Rastie tu napríklad hlaváčik jarný, poniklec veľkokvetý, kosatec nízky či kavyl pôvabný. Najvýznamnejší je však výskyt rastliny s názvom peniažtek slovenský, ktorý bol pre svetovú vedu prvý raz opísaný práve zo Zoborských vrchov. Okrem Zoborských vrchov bol na celom svete nájdený potom už iba na území Slovenského krasu. Zo zástupcov živočíšnej ríše tu možno

nájsť niektoré druhy vyskytujúce sa iba na niekoľkých lokalitách Slovenska. Žije tu napríklad sága stepná a modlivka zelená. Ozdobou fauny sú nádherné pestrofarebné motýle. Chránené územie s rozlohou 23,1 ha zahŕňa aj Svoradovu jaskyňu a nad ňou ležiace škrapové polia na vápencových skalách.

Svoradov prameň

Len kúsok od liečebného ústavu sa nachádza Svoradov prameň. Už v časoch existencie zoborského kláštora boli známe zdroje pitnej vody, ktoré sa nachádzali v údolí severovýchodne od kláštora. V 11. storočí vodu zachytávali do studní a potrubím viedli do kláštora. Zvyšky vodovodu, ktoré sú technickým unikátom, boli objavené pri archeologickom výskume. V súčasnosti je vodou zo zoborského prameňa zásobovaný blízky liečebný ústav, ale aj upravená studnička, známa pod názvom Svoradov prameň. Prameň je vyhľadávaným miestom oddychu. Vode z tohto prameňa boli pripisované zázračné účinky, vyhľadávajú ho tiež chorí a starí ľudia. Kvalita vody v studničke je pravidelne monitorovaná a vyhodnocovaná, informácie o kvalite vody sú uverejnené v blízkosti prameňa.

Prírodná pamiatka Svoradova jaskyňa

Svoradova jaskyňa je menší jaskynný systém, ležiaci v nadmorskej výške 355 m n.m. Nazvaná bola podobne ako aj Svoradov prameň podľa pustovníka Svorada, ktorý prišiel do Nitry z Poľska za vlády uhorského kráľa Štefana I. a tu vstúpil do benediktínskej rehole v kláštore sv. Hippolyta na Zobore. Tam prijal od opáta Filipa mníšske rúcho a rehoľné meno Andrej. Podľa legendy viedol Svorad pustovnícky spôsob života v jaskyni neďaleko kláštora. Jaskyňa sa odvtedy nazýva Svoradova.

Podrobný prieskum Svoradovej jaskyne sa prvýkrát uskutočnil v roku 1974. Boli zmapované všetky dostupné

Koncom leta možno nájsť v NPR Zoborská lesostep modlivku zelenú (*Mantis religiosa*). Meno dostala podľa typickej polohy predných nôh pod hrud'ou, čo vytvára dojem, akoby sa modlila.

?
Prírodná
rezervácia Žibrica
leží na hrebeni rovnako
pomenovaného vrchu
Žibrica (617 m n. m.),
ktorý je najvyšším
miestom Zoborských
vrchov.

CHRÁNENÁ KRAJINNÁ OBLASŤ PONITRIE

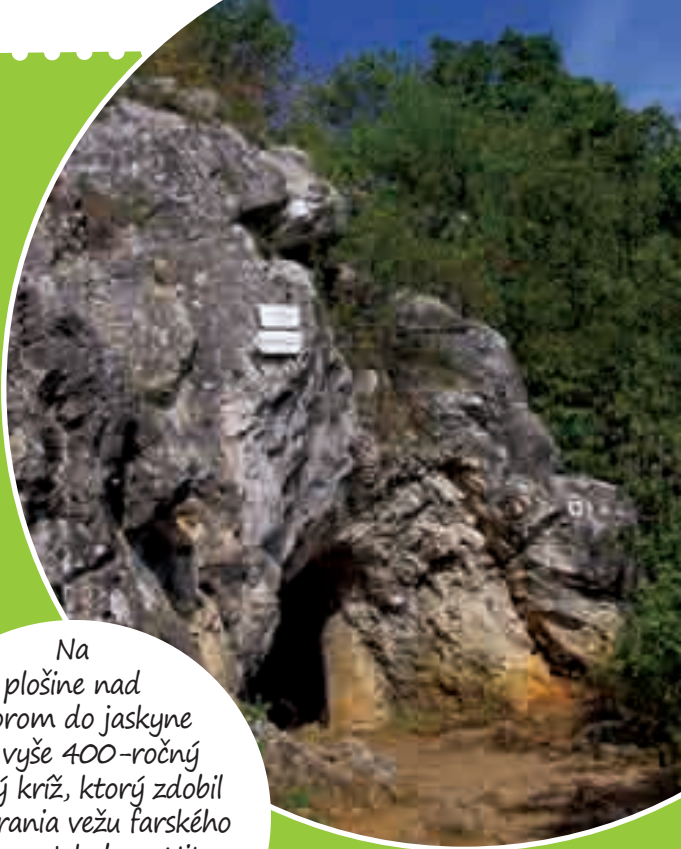
priestory. Vchod je umelo upravený a ústi do vstupnej siene dlhjej 6,5 m, širokej 2-3,5 m a vysokej 2 m. V strope je 4 m dlhý vertikálny komín zužujúci sa na 15 cm širokú škáru. Smerom na sever pokračuje iba úzka chodba dlhá 2 m, ktorá ústi do ďalšieho menšieho priestoru. Počas prieskumu sa nepodarilo nájsť žiadne iné väčšie priestory. Okrem jaskyne, ktorá patrí k podzemným, sú na prístupovom chodníku povrchové krasové formy, nazývané škrapy. Najčastejšie sú to pukliny vo vápencoch vymodelované do rozličných tvarov dažďovou vodou.

Prírodná rezervácia Žibrica

Prírodná rezervácia (PR) Žibrica leží na južných úbočiach a na hrebeni rovnako pomenovaného vrchu Žibrica (617 m n.m.), ktorý je najvyšším miestom Zoborských vrchov. PR Žibrica má podobný charakter ako Zoborská lesostep. Je ukážkou lesostepnej krajiny a teplomilných listnatých lesov na vápencovom podloží. Jej najnižšia odlesnená časť nazvaná tiež Lúky pod Žibricou má rysy zvlnenej krajiny lesostepného charakteru s osamotenými krami, prevažne trnkami, hlohmi, drieňmi a mahalebkami. Je to krajinársky veľmi hodnotné územie. V bezprostrednej blízkosti prírodnej rezervácie (500 m od vrcholu od Žibrica) sa nachádza veľký kameňolom, v ktorom sa ťaží kvalitný vápenc na výrobu vápna. Ťaží sa v ňom od 50. rokov 20. storočia. Vyhlásením Žibrice za prírodnú rezerváciu sa zabránilo úplnému zničeniu tohto cenného územia. V tesnej blízkosti lomu sa nachádza priepasť vyhlásená v roku 1995 za Prírodnú pamiatku. Steny priepasti sú pokryté krasovou výzdobou pripomínajúcou karfiol. Kolmý vchod do priepasti je uzavretý, pretože predstavuje nebezpečenstvo pádu do 62 m hĺbky.

Žibrica má aj svoje botanické zaujímavosti. V jej lesných porastoch rastie dobre ukrytý vzácny hrachor benátsky. Okrem Zoborských vrchov na Slovensku už nikde inde nerastie. Skutočnou raritou Žibrice je aj veľmi vzácna majestátna orchidea jazýčkovec východný. Patrí medzi európsky významné druhy.

Na plošine nad otvorom do jaskyne stojí vyše 400-ročný kovaný kríž, ktorý zdobil do zbúrania vežu farského kostola sv. Jakuba v Nitre. Nad Svoradovou jaskyňou bol upevnený v roku 1932.

Klimaticky patrí územie medzi najteplejšie a najsuchšie polohy Slovenska. Kvôli zachovaniu druhového bohatstva stepných lúk sa táto lokalita pravidelne kosí.

Chránený areál Huntácka dolina

Ak sa pozriete na mapu Tribeča, iste vás zaujme výrazná zúženina pohoria nachádzajúca sa v jeho juhozápadnej časti, medzi obcami Žirany a Podhorany. Tvar reliéfu ovplyvnil sezónny potok Hunták, ktorý vytvoril pre Tribeč unikátne Údolie Huntáka. Jeho jedinečnosť spočíva v kaskádovom charaktere toku, ktorý si v spodnom úseku razil cestu cez vrstvy kremencových balvanov. Sezónny potok Hunták oživa len počas niekoľkých dní v roku. Údolie Huntáka bolo v roku 2000 vyhlásené za chránený areál, ktorého výmera predstavuje 8,74 ha, pre Tribeč predstavuje geomorfologický fenomén. Údolie je ľahko prístupné z oboch obcí. Zo Žirian vedie k údoliu poľná cesta popri železničnej stanici.

Prírodná rezervácia Lupka

Prírodná rezervácia Lupka sa nachádza podobne ako Zoborská lesostep na juhozápadnom výbežku zoborského masívu, juhovýchodne od mestskej časti Dražovce. Na nízkom návrší (249 m), bohatom na archeologické nálezy, možno skúmať zmeny v skladbe vegetácie rastúcej na vápencovom a na kremencovom podklade. Na vápencoch rastú podobné stepné a lesostepné druhy ako v Zoborskej lesostepi, rastlinný kryt na kremencoch je úplne odlišný. Podobá sa na vegetáciu na iných kremencových skalách hojne rozšírených v pohorí Tribeč. Na južnom vápencovom svahu rastie hlaváčik jarný, poniklec veľkokvetý, kosatec nízky, jaseň biely, veternica lesná, jaseň mannový a sinokvet mäkký. Na kremencoch prevládajú vres obyčajný, trnka obyčajná, višňa krovitá, metlica krivolaká a početné druhy ruží. Z hmyzu je najvzácnejšia modlivka zelená a sága stepná.

Kvetena
Zobora je
najzaujímavejšia na jar.
Niektoré miesta v Zoborskej
lesostepi sú doslova posiate
vzácnymi chránenými druhmi
ako kosatec nízky, poniklec
veľkokvetý a hlaváčik jarný.
K nápadným jarným druhom
patrí aj nátržník piesočný
a mliečnik chvojkový.

ZOBORSKÉ VRCHY

Súčasťou
Botanickej
záhrady pri SPU je tiež
mini ZOO voľne prístupné
verejnosti a univerzitné
vivárium, ktoré slúži ako
záchytné stredisko najmä
chránených druhov
plazov.

Botanická záhrada pri SPU v Nitre

Botanická záhrada v Nitre bola založená v roku 1982 ako účelové zariadenie Vysoké školy poľnohospodárskej v Nitre. Autorom projektu Botanickéj záhrady bol záhradný architekt Alexander Glaus, ktorý umiestnil objekt záhrady do stredu areálu školy v tesnej nadväznosti na jej architektúru a v blízkosti výstavného areálu Agrokomplex.

Vlastný areál Botanickéj záhrady je nepravidelného tvaru, v strede sa nachádza umelé jazierko, návršie a niekoľko vzájomne pospájaných peších komunikácií, ktoré plochu delia na nepravidelné útvary, parkovo stvárnených.

Botanická záhrada vo svojich zbierkach zhromažďuje okrem druhov domácej flóry aj vegetáciu tropických a subtropických oblastí. Ako jedna z mála plní aj poslanie agrobotanickej záhrady, z čoho vyplývajú aj zbierky ovocných a úžitkových rastlín. Súčasťou Botanickéj záhrady je tiež mini ZOO voľne prístupné verejnosti a univerzitné vivárium, ktoré slúži ako záchytné stredisko najmä chránených druhov plazov.

Ako univerzitné pracovisko sa v prvom rade podieľa na výučbovom procese študentov SPU. V rámci viacerých výstav nielen v areáli Botanickéj záhrady sa snaží priblížiť svet rastlín aj širokej verejnosti. Botanická záhrada sa nachádza v mestskej časti Chrenová, ako súčasť areálu Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre, v blízkosti výstaviska Agrokomplex.

Botanická záhrada SPU v Nitre

Tr. Andreja Hlinku 2
949 76 Nitra
Slovenská republika
Tel.: + 421 (37) 641 4737
Fax: + 421 (37) 741 2626
www.bz.uniag.sk

Otváracia doba:

Skleníky:

Po – Pi: 8:30 do 15:00 hod. (celoročne)

Park:

V letných mesiacoch (1. 4. – 31. 9.):

Pondelok – piatok: 8:00 do 17:00 hod.

Sobota – nedeľa: 10:00 do 18:00 hod.

V zimných mesiacoch (1. 12. – 28. 2.):

Pondelok – piatok: 9:00 do 14:00 hod.

Cez víkendy zatvorené

Po zvyšok roka je park prístupný len v pracovných dňoch od 8:00 do 15:00 hod.

Kalvária

Kalvária je jedným z najkrajších výhľadových miest v Nitre. Jej východný svah Nitrana označovali ako Stračí vrch, západné úbočie sa nazývalo Skalka. Od roku 1846 ho poznačila ťažba kameňa určeného na výstavbu cesty vedúcej z Nitry k železničnej stanici v Trnenci nad Váhom. V päťdesiatych rokoch 20. storočia tu boli náhodne objavené jaskyne, dnes sú však verejnosti neprístupné. K najznámejším patrí Jaskyňa v Stračeji ceste dlhá asi 50 m a Jaskyňa pod vrchom Kalvárie. O ich výskum sa zaslúžili dr. Juraj Bárta, Dezider Horvát a Ján Majko.

Z vrcholu Kalvárie vysokého iba 213 m n.m., ktorý prevyšuje okolitý terén o 80 metrov, je kruhový výhľad na dominanty mesta, Šibeničný vrch, celý hrebeň Zoborských vrchov od dražovského kostolíka cez Zobor až po Žibricu a ďalej Koliňanský vrch. Na severovýchode za dobrej dohľadnosti vidieť aj vzdialené hrebene Tribeča, Pohronského Inovca, Vtáčnika i Štiavnických vrchov.

Kalvária je malou prírodnou oázou prirodzenej, málo narušenej vegetácie priamo v husto osídlenom intraviláne Nitry, podob-

ného významu ako Lupka alebo Zoborská lesostep v Zoborských vrchoch. Väčšinu plochy Kalvárie tvoria vzácne teplo a suchomilné (xerothermné) rastlinné spoločenstvá stepného charakteru, ktoré sa v minulosti využívali ako pasienky. V okrajových častiach, najmä na západnom okraji vrchu zobia skalné zrázy spoločenstvá skalných štrbín a sutín. Na hrebeni popri Krížovej ceste a v okolí samotného vrcholu Kalvárie sú porasty značne zošľapávané návštevníkmi.

Stepné porasty sú druhovo veľmi bohaté. Dominantnými druhmi sú suchomilné trávy. Z druhov typických pre Kalváriu sa tu vyskytuje tarica horská. V širšom okolí Nitry ju možno vidieť iba na Kalvárii. Chýba dokonca aj na podobných lokalitách Zobora. Rastie v skalných vápencových štrbinách. K zaujímavostiam flóry Kalvárie patria aj menej nápadné, ale o to vzácnejšie druhy, ktoré sem chodia hľadať a obdivovať botanici. K nájdeniu krivca českého, vzácného druhu z Červenej knihy ohrozených druhov Slovenska, je potrebné buď veľké šťastie, alebo skôr znalosť presného miesta výskytu a času kvitnutia. Vtedy sa z botanika stáva detektív. Každý nález je vzrušujúcim zážitkom.

Keďže Kalvária bola v minulosti narušovaná ťažbou vápenca v miestnom kameňolome a navážkami, niektoré vzácne druhy tu vyhynuli. Už niekoľko desaťročí je nezvestný ranostaj pošvatý, ponikleč čiernasty, a tiež vzácna a ozdobná tráva zlatofúz južný, ktorý ešte našťastie rastie na Lupke. To, že tu kedysi rástli, vieme podľa starých údajov z 19. storočia, napr. od botanika Knappa, ktorý o ich výskyte písal ešte v roku 1863 z lokality Marienberg, čo bol starý názov dnešnej Kalvárie.

Borina – Šibeničný vrch

Ďalším ostrovom zelene v meste Nitra je zalesnená vyvýšenina Šibeničný vrch (218 m), ktorá je o niečo nižšia ako východne ležiaca Kalvária. Vo veľkomoravskom období tu stálo menšie útočiskové hradisko. Na prelome 16. a 17. storočia bol obyvateľ-

V minulosti sa tento vápencový kopec volal Mariánsky alebo Zelený vrch.

mi Nitry na Šibeničnom vrchu vybudovaný malý renesančný strážny objekt, ktorý nesie názov „Turecká varta“. Strážna veža bola vybudovaná na obranu pred tureckými vpádmi. Dnes je obľúbeným vychádzkovým miestom obyvateľov mesta Nitry.

V minulosti sa tento kopec nazýval Borina. Tento názov pochádza od borovíc, ktoré tu boli umelo vysadené a tvoria rozsiahly porast na väčšine plochy Šibeničného vrchu. Pomenovanie Šibeničný vrch sa používa od roku 1848, keď naň presťahovali šibenicu pôvodne stojacu pri mestskom cintoríne.

Pomenovanie Šibeničný vrch sa používa od roku 1848, keď naň presťahovali šibenicu pôvodne stojacu pri mestskom cintoríne.

Časť lesného porastu na Šibeničnom vrchu tvorí okrem borovice čiernej aj porast lipy malolistej. V okrajových častiach, najmä na juhozápade a západe Šibeničného vrchu, možno nájsť aj iné dreviny, napr. dub cerový alebo dub letný. Lesný porast tu pôsobí prirodzeným dojmom. Z krov prevládajú teplomilné kry – bršlen bradavičnatý, bršlen európsky, višňa mahalebková a iné. Na západnom okraji Šibeničného vrchu sa zachovali na malej ploche pozostatky kedysi rozsiahlejších lúčnych porastov. Možno tu nájsť typické stepné trávy – kostravu valeskú, kavyl vláskovitý s kučeravo stočenými ošami kláskov, alebo vzácnejšie tiež fúzatku prstnatú. Na jar skrášľuje lúčky hlaváčik jarný a veronika rozprestretá. K letným druhom patria nenápadný, ale vzácny prerastlík prútnatý, cesnak žltý, kotúč poľný – pichľavá rastlina guľovitého vzrastu, označovaná ako „stepný bežec“. Takto sa označujú rastliny prispôbené na rozširovanie plodov pri kotúľaní celej rastliny vetrom po zemi.

Zoborské jazierko

Na južnom úpätí Zobora v rovnomennej mestskej štvrti Nitry medzi ulicami Pod Zlatým brehom a Jazerná je malebné

Vedeli ste o tom, že žulovými kockami zo žulovej bane na Zobore na prelome 19. a 20. storočia vydláždili časť dnešnej Štefánikovej triedy?

jazierko obkolesené skalami. Pôvodne tu bol žulový lom, ktorý otvorili v roku 1860 za účelom ťažby kameňa na spevňovanie ciest a chodníkov v Nitre. V roku 1874 mal pomerne veľkú hĺbku a preto horská obec Zobor vyzvala nájomcu, aby ho z bezpečnostných dôvodov ohradil. V roku 1871 bol nájomcom lomu Jozef Schmid a spol., ktorý dodával kameň na dláždenie ulíc Nitry a dokonca aj Budapešti. Žulová sláva zoborského lomu však začala klesať od chvíle, keď sa v ňom objavila podzemná voda. Situáciu skomplikovala aj tektonická porucha, v ktorej sa namiesto žuly objavili bridličnaté horniny, nazývané mylonity. Kvalita horniny sa zhoršila natoľko, že ťažbu museli zastaviť. Voda napokon vyplnila priestor lomu, čím vzniklo 10 m hlboké dnešné jazierko.

Rolfesova baňa – Nitriansky dolomitový lom

Nitriansky dolomitový lom, známy medzi obyvateľmi mesta ako Rolfesova baňa, sa nachádza v centre mesta a je geologickým unikátom. Šedý ramsauský dolomit a vápenec sú staré vyše 200 miliónov rokov. Je raritou, že sa lom nachádza priamo medzi rodinnými domami a panelákmi. V roku 1982 bol lom vyhlásený na prírodnú pamiatku. Rozprestiera sa na rozlohe 12 599 m².

Žabia fontána v mestskom parku pochádza z roku 1935 a je dielom nitrianskeho sochára Júliusa Bártfaya.

Nitriansky mestský park

Nitriansky mestský park pôsobí ako zelená oáza uprostred rušného mesta. Hlavne v lete je vyhľadávaným miestom oddychu a zábavy. Rozloha parku je 20 ha a skladá sa z troch častí z rôznych časových období. Najstaršia je najsevernejšia časť parku nazývaná Starý park Sihoť, založená v polovici 19. storočia. Pôvodne tu koryto rieky Nitra a bývalý vykopaný mlynský náhon ohraničovali rovinatý zamokrený ostrov pod názvom Sihoť. Táto časť parku je bohatá na atrakcie. Nachádza sa tu **originálne detské ihrisko**, ktoré umožňuje zábavu deťom aj dospelým pri spoločenských hrách mlyn a ruské kolký. Väčším deťom slúži **prekážková lanová dráha** hneď za ihriskom a **bludisko** umiestnené v ploche pôvodného umelého jazierka. Parkovo upravený pôvodne lužný les obohatili lipové aleje a vysadené skupinky domácich a cudzo-krajných drevín. Sieť vychádzkových chodníkov je usporiadaná do hviezdy rozbiehajúcej sa od ústrednej Žabej fontány s vodníkom Žblnkom. Fontána pochádza z roku 1935 a je dielom nitrianskeho sochára Júliusa Bártfaya. Hlavná promenáda smeruje k bývalej klasicistickej letnej kaviarni, ktorú dal v roku 1831 postaviť biskup Jozef Wurum. Kaviareň bola zrušená po roku 1945. Hlavnou atrakciou pre detských návštevníkov je Gazdovský dvor s možnosťou pohrať sa s rozličnými domácimi zvieratami. V strednej časti nazývanej Spojovací park sa nachádza letné kúpalisko. Ponad jeho bazény obklopené zeleňou je krásny výhľad na Nitriansky hrad. Stojí neďaleko od prvého nitrianskeho kúpaliska, ktoré

postavili na rieke Nitra v roku 1868. Jeho zakladateľom bol nestor nitrianskeho športu Július Gisser. Zaslúžil sa o rozvoj azda všetkých druhov športov, ktoré sa pestovali v Uhorsku v druhej polovici 19. storočia. Južná časť areálu sa nazýva Nový park. Jeho súčasťou sú dve jazerá – Veľká a Malá Hangučka, ktoré sú obľúbenými miestami rybárov. Jazerá spája malý potok premostený dreveným oblúkovým mostom.

Z hľadiska zastúpenia stromov a kríkov sú jednotlivé časti parku veľmi odlišné vekom i druhovým zložením. V Starom parku na nachádza 515 stromov 47 druhov. Mnoho stromov je vo veku nad 80 rokov. Najpočetnejším druhom je lipa malolistá a jaseň štíhly. Zo vzácnych druhov tu rastie stálozelený dub turnerov, ktorý ako jediný strom v parku má zelené listy po celý rok. Nájdete ho vedľa promenády na pravej strane smerom k Žabej fontáne. Pri Žabej fontáne rastie pagaštan paviový, ktorý je nápadný najmä v júni, kedy kvitne veľkými červenými kvetmi. V Novom parku rastie okolo 1500 stromov 84 druhov. Najpočetnejšie sú brezy bradavičnaté a topole čierne. Z dendrologicky zaujímavých stromov je to napríklad ginko dvojlaločné pri chodníku pred kúpaliskom, paulovnia plstnatá či najvzácnejší ihličnatý strom sekvojovec mamutí. Na brehu malého jazierka rastie ambrovník styaxový, ktorý má výrazné vínovo červené sfarbenie listov.

Rieka Nitra

Príjemným miestom na prechádzky, bicyklovanie či korčuľovanie je pre návštevníkov a obyvateľov mesta Nitra nábrežie rieky. Rieka Nitra je zároveň dôležitým prírodným prvkom krajiny a dáva meno celému kraju – Ponitrie. Pramení pod Fačkovským sedlom v Malej Fatre v nadmorskej výške 850 m n. m. a pri obci Komoča sa vlieva do Váhu. Je typickým nížinným tokom a výrazne dominantnou riekou v regióne, ktorá zberá vodu takmer z celého územia. Jej koryto tečie asymetricky, bližšie k pohoriu Tribeč. Z ľavej strany Nitra príberá len krátke a málo vetvené potoky, oveľa rozvinutejšia je riečna sieť v pravostrannej časti povodia.

Rieka
Nitra pramení
pod Fačkovským
sedlom v Malej Fatre v
nadmorskej výške 850
m n. m. a pri obci
Komoča sa vlieva
do Váhu.

RIEKA NITRA A NITRIANSKY MESTSKÝ PARK

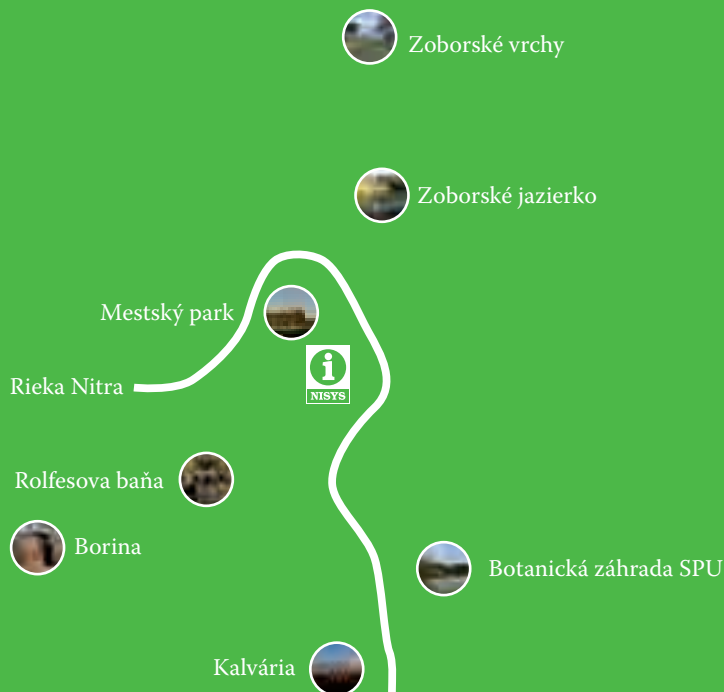
? V južnej časti parku sa nachádzajú jazerá Veľká a Malá Hangócka, ktoré sú obľúbenými miestami rybárov. Jazerá spája malý potok premostený dreveným oblúkovým mostom.

Vedeli
ste o tom, že
v nitrianskom parku
na Sihoti je v letnej sezóne
možné si požičať članky?
Obyvatelia aj návštevníci
mesta môžu využiť
člnkovanie v parku na
jazierku – mŕtvom
ramene Nitry.

Projekt je spolufinancovaný z ERDF
„Investícia do Vašej budúcnosti“

PRÍRODA NITRY A OKOLIA

Vydalo: Mesto Nitra v roku 2012

Spracovali: A. Lörincová, Správa CHKO Ponitrie

Grafická koncepcia: P. Jánsky

Foto: R. Siklienka, J. Kubíček, P. Rafaj, J. Košťál, M. Gaj

Tlač: Patria I., spol. s r.o.

Náklad: 5 000 ks